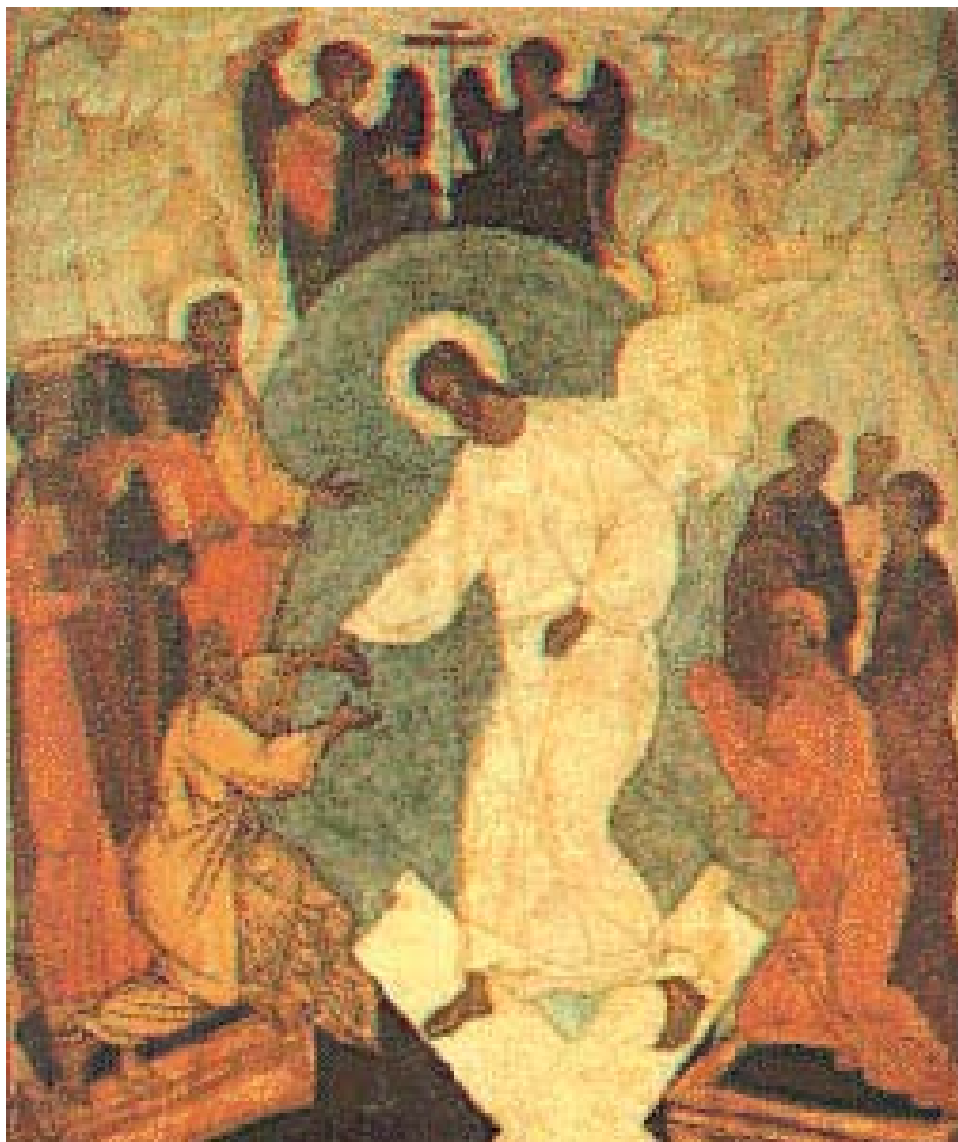

LEV TOLSZTOJ

FELTÁMADÁS

Fordította: Szöllősy Klára

ELSŐ RÉSZ

MÁTÉ XVIII. 21. *Akkor hozzá menván Péter, monda: Uram, megbotsássak é az én atyámfiaának, valamennyiszer ellenem vétkezik? Megbotsássak é hétszer is? 22. Monda néki Jézus: Nem mondom néked, hogy hétszer tsak, hanem hetvenhétszer is.*

MÁTÉ VII. 3. *Miért nézed pedig a szálkát, a melly vagyon a te atyádfiaának szemében, a gerendát pedig, melly a te szemedben vagyon, nem vészed eszedbe?*

JÁNOS VIII. 7. *...A ki tiközületek bűn nélkül való, az vessen először követ ő reá.*

LUKÁCS: VI. 40. *Nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; sőt inkább a tanítvány tökéletes, ha az ő mesteréhez hasonló.*

1

Akárhogyan igyekeztek is az emberek sokszázezrével kis helyre összezsúfolódva elcsúfítani a földet, amelyen megtelepedtek, akárhogyan teleépítették kővel, hogy semmi se teremjen rajta, akármilyen buzgón kiirtottak is minden előtörő fűszálat, akárhogyan összefüstölték kőszénnel megolajjal a levegőt, akármennyire megcsonkították is a fákat, s elüldöztek minden madarat meg négy lábút - a tavasz mégis tavasz volt, még a városban is. Melegen süttött a nap, megéledő fű sarjadt, zöldellt mindenütt, ahol csak ki nem pusztították, nemcsak a bulvárok gyepágyaiban, hanem a kövezet lapjai között is; nyírfa, topolya, fagyal bontogatta ragacsos, illatozó levélkéit, a hárs rügyei pattanásig duzzadtak; csóka, veréb, galamb már tavaszi örömmel rakta fészékét, és a napmelengette falaknál döngtek a legyek. Örvendeztek a növények, a madarak, a rovarok és a gyermekek. De az emberek - a nagy, felnőtt emberek - most is éppen úgy csalták és gyötörték egymást, mint máskor. Az emberek úgy vélték, hogy nem ez a tavaszi reggel fontos és szent, nem isten világának a szépsége, mely minden élőlény gyönyörűségére adatott - nem ez a békére, egyetértésre, szeretetre indító szépség, hanem fontos és szent az, amit ők, az emberek, maguk találtak ki, hogy egymáson uralkodjanak.

Így a kormányzósági börtönben szentnek és fontosnak nem az számított, hogy minden állatnak és embernek egyformán adatott a tavasz öröme és gyönyörűsége, hanem azt tartották szentnek és fontosnak, hogy előző nap hivatali számmal ellátott, pecsétetes, fejléces írás érkezett, miszerint ma, április huszonnyolcadikán reggel kilenc órára vezessenek elő három vizsgálati fogságban levő rabot: két nőt meg egy férfit. Az egyik nőt, mint fővádlottat, külön kell elővezetni. Ennek az utasításnak az alapján április huszonnyolcadikán reggeli nyolc órakor a női osztály sötét, bűzös folyosójára belépett az ügyeletes börtönőr. Nyomában hullámos ősz hajú, elgyötört arcú nő sietett ki a folyosóra, paszományos ujjú kabátkáját kék szegélyes öv fogta össze. A felvigyázónő volt.

- Maszlováért jött? - kérdezte, s az ügyeletes őrrrel együtt odalépett a folyosóra nyíló egyik ajtóhoz.

Az őr nagy kulcsörgetéssel kinyitotta a lakatot, kitárta a cella ajtaját - bentről még bűzösebb levegő áradt ki a folyosóra -, és elkiáltotta magát:

- Maszlova, a bíróságra! - s betámasztotta az ajtót várákoltában.

A szél még a fogház udvarára is elhozta a mezők éltető, üde illatát. A folyosón azonban dögletes, fullasztó volt a levegő, annyira átjárta a kátrány, rothadás és ürülék szaga, hogy kétségbeejtett, s elriasztott minden kintről érkezőt. Megérezte ezt még a felvigyázónő is, aki az udvarról jött be, pedig ő ugyancsak hozzászokott a rossz levegőhöz. A folyosóra belépve, hirtelen kimerültséget érzett, aludni szeretett volna.

A cellában sürgölődés támadt, női hangok, mezítelen talpak léptei hallatszottak.

- Gyerünk, frissebben, Maszlova, nem hallod? - kiáltott be az ajtón a börtönőr.

Két perccel később alacsony növésű, feltűnően telt mellű fiatal nő jelent meg az ajtóban, fűrgé léptekkel jött, gyorsan megfordult, s megállt az őr mellett. Szürke rabköntöse alatt fehér blúzt, fehér szoknyát viselt, lábán pamutharisnyát és a rabok szokásos bőrlábbelijét. Fejét fehér kendővel kötötte be, mely alól - nyilván szándékosan - kilátszott göndör fekete hajának néhány fűrtje. Arca feltűnően fehér volt, mint az olyan embereké, akik hosszú időt töltöttek zárt helyen; a pincében kicsírázott burgonya hajtásaira emlékeztető ez a fehérség. Ugyanilyen fehér volt széles, de kicsiny keze, gömbölyű, telt nyaka, amely kilátszott köntöse nagy nyakkivágásából. Arca halovány fehérségében különösen feltűnt szénfekete, villogó, kissé bedagadt, de nagyon élénk szeme; az egyikkel kissé kancsalított. Feltűnő egyenesen tartotta magát, telt mellét kidüllesztette. A folyosóra kilépve, hátravetette fejét, farkasszemet nézett az őrrel, s úgy állt ott, mint aki kész mindazt teljesíteni, amit követelnek tőle. Az őr már be akarta zárni az ajtót, amikor egy ősz hajú öregasszony dugta ki rajta sápadt, szigorú, barázdás orcáját, s valamit szólt Maszlovának. De az őr az öregasszony homlokának nyomta az ajtót és a fej eltűnt. A cellában női kacagás harsant fel. Maszlova is elmosolyodott és az ajtóba vágott kis rácsos ablakhoz fordult. A túlsó oldalról meg az öregasszony arca tapadt az ablakhoz, rekedt hangon kiáltott ki rajta:

- Jól vigyázz, ne mondj többet a kelleténél, maradj meg annál az egynél, s azzal kész!

- Akár egyet mondok, akár többet, rosszabb már úgyse lehet - mondta rá Maszlova, s megrázta a fejét.

- Ha egyet mondasz, kettő úgyse lesz belőle - jelentette ki a börtönőr, s látszott rajta, mennyire büszke főnöki szellemességére. - Utánam, indulj!

Az öregasszony szeme eltűnt a kis ablakból, Maszlova kiment a folyosó közepére, és fürge, aprózó léptekkel megindult az őr nyomában. Lementek a kőlépcsőn, elhaladtak a férfiak cellái mellett - amelyek még bűzösebbek és lármásabbak voltak a nőkéinél, s ahol az ajtókbá vágott kémlelőablakokból mindenütt kíváncsi szemek kísérték őket -, és lementek az irodába, ahol két fegyveres katona várakozott. Az ott ülő írnok dohányszagú papírlapot adott át az egyik katonának, s Maszlovára mutatva így szólt: "Vedd át." A katona - piros képű, ragyás nyizsnij-novgorodi muzsik - köpenyujja hajtókájába tette az írást, a fogoly felé kacsintott és mosolyogva pislogott társára, egy széles pofacsontú csuvasra. Azután a két katona a foglyot közrefogva lement a lépcsőn és megindult a főkapu felé.

A főbejárat kettős kapujába illesztett kisajtó kinyílt, a két katona a fogoly nővel átlépte a küszöböt, kilépett az udvarra, majd a falon túl az utcára, s a kövezett járdán megindultak a városon át.

Kocsisok, boltosok, szakácsnők, munkások, hivatalnokok megálltak, és kíváncsi tekintettel mérték végig a foglyot; némelyek fejüket csóválták, s effélét gondoltak: "Lám, mire vezet, ha valaki rosszul viselkedik, nem úgy, mint mi." A gyerekek ijedten bávészkoztak a gonosz boszorkára, s csak az nyugtatta meg őket, hogy katonák kísérik, és most már nem árthat senkinek. Egy falusi atyafi, aki faszenet árulni jött fel a városba, és megteázott a kocsmában, odalépett hozzá, keresztet vetett és egy kopejkát nyomott a markába. A fogoly nő elpirult, fejét lehajtotta, s valamit suttogott.

Magán érezte a mindenfelől reá irányuló pillantásokat; észrevétlenül, anélkül, hogy fejét is odafordította volna, rásandított azokra, akik nézték, és az általános érdeklődés megörvendeztette. Örült a friss - legalábbis a börtön után frissnek tetsző - tavaszi levegőnek is; de járástól elszokott lába fájt, amint a kövezeten lépkedett az ormótlan rabcipőben; lába elé nézett, s igyekezett minél könnyedebben lépni. Egy péküzlet előtt galambok tipegtek peckesen, zavartalan biztonságban; az üzlet előtt elhaladva, a fogoly nő majdnem rálépett az egyikre. A galamb megrebbent, s szárnyával csapkodva épp a nő füle mellett szállt fel, repülésének szele megcsapta az arcát. A nő elmosolyodott, azután nagyot sóhajtott: eszébe jutott, hogy milyen helyzetben van.

2

Maszlova története egészen mindennapi história volt. Egy cselédlánytól született, akinek anyja fejőasszonyként szolgált két vénkisasszony földbirtokosnő - két nővér - birtokán. Ez a hajadon minden évben szült, s ahogy ez már falun történni szokott, a gyermeket megkeresztelték, azután anyja nem táplálta az újszülöttet - hiszen nem kívánta jöttét, nem volt reá szüksége, csupán zavarta munkájában -, s a gyermek hamarosan éhen halt.

Már öt gyermeke halt meg így. Mindegyiket megkeresztelték, azután nem táplálták, s elpusztult. A hatodikat, egy leánykát, aki egy vándorcigánytól született, ugyanarra a sorsra szánták. De úgy esett, hogy az egyik vénkisasszony történetesen kiment az istállóba, hogy lehordja a fejőasszonyt, amiért a tejszínnek tehénszaga volt; s az istállóban ott feküdt a fiatal anya szép, egészséges csecsemőjével. A vénkisasszony összeszidta az asszonyt a tejszínért, meg azért is, hogy a szülő nőt beengedték az istállóba, és már épp el akart menni, amikor meglátta az újszülöttet, elérékenyült és keresztanyának ajánlkozott. Csakugyan keresztvíz alá tartotta a leánykát, s azután megsajnálta, tejet és pénzt adott a fiatal anyának, s a gyermek életben maradt. A két vénkisasszony úgy is nevezte azután: "a mi kis védencünk".

Hároméves volt, amikor édesanyja megbetegedett és meghalt. Nagymamájának, a fejőasszonynak terhére volt a kis unoka, és akkor az öreg hölgyek magukhoz vették. Rendkívül élénk, bájos, feketeszemű leánycává fejlődött, s az öreg hölgyeknek sok örömet telt benne.

Ketten voltak nővérek: a fiatalabbik, Szofja Ivanovna volt a jobb szívű a kettő közül - ő tartotta keresztvíz alá a kislányt; Marja Ivanovna, az idősebbik, ridegebb természetű volt. Szofja Ivanovna csinosan öltöztette a leánykát, olvasni tanította és úgy akarta tartani a háznál, mint nevelt lányát; de Marja Ivanovna azt hajtogatta, hogy a leánykából szolgálót, ügyes komornát kell nevelni, ezért szigorúan, követelődzően bánt vele, megbüntette, sőt meg is verte, ha rosszkedvében volt. Így a kétféle befolyás között a kislányból, mire felcseperedett, nem lett se komorna, se nevelt lány, hanem valami a kettő között. Már a neve is mutatta ezt a kettős helyzetét: nem Katjának szólították, mint a cselédeket, nem is Katyenkának, mint az úri kisasszonyokat, hanem Katjusának. Takarított, varrt, krétaporral tisztította a szentképeket, megpörkölte, megdarálta, s beadta a kávé, kimosta a finomabb holmit, néha pedig beült a kisasszonyokhoz és felolvasott nekik.

Többször is megkérték a kezét, de egyik kérőjéhez sem akart hozzámenni; a kényelmes, úri életmód elkényeztette, s érezte, hogy nehezen bírná ki azok mellett az egyszerű

munkásemberek mellett, akik feleségül kérték.

Így élt tizenhat esztendőig koráig. Amikor elmúlt tizenhat éves, úrnőihez megérkezett látogatóba diák unokaöccsük, egy dúsgazdag fiatal herceg, és Katyusa belésszeretett. Szerelmét nem merte megvallani a hercegnek, de még önmagának sem. Két évvel később a fiatal herceg, útban a háborúba, ismét ellátogatott nagynénjeihez, négy napot töltött náluk, és elutazása előestéjén elcsábította Katyusát. Másnap egy százrubelest nyomott a leány kezébe, s azzal elutazott. Öt hónappal távozása után Katyusának már semmi kétsége nem maradhatott afelől, hogy állapotos.

Attól fogva mindent megutált, csak arra gondolt, hogyan szabadulhatna meg a reá váró szégyentől, kelletlenül, rosszul szolgálta ki úrnőit, sőt - maga sem tudta, hogy történt -, egyszer csak felforrt benne a düh, gorombaságokat vágott a vénkisasszonyok fejéhez; azután maga is megbánta viselkedését és felmondott.

A kisasszonyok, akik maguk is elégedetlenek voltak Katyusával, elbocsátották. A járási rendőrkapitányhoz állt be szobalánynak, de csak három hónapig maradhatott nála, mert az ötvenéves kapitány szerelmével üldözte; egyszer azután, amikor különösen vállalkozó kedvében volt az öreg, Katyusa dühbe gurult, vén számárnak nevezte a kapitányt, s úgy mellbe vágta, hogy elesett. Gorombasága miatt elkergették a háztól. Helyet már hiába keresett volna, ideje közeledett, ezért a falusi bábánál szállt meg, egy özvegyasszonynál, aki melleleg itallal is kereskedett. Könnyen szült, de a bába, aki egy beteg asszony szülésénél segédkezett azokban a napokban, megfertőzte Katyusát gyermekági lázzal és ezért gyermekét - egy kisfiút - egy öregasszonnyal beküldték a menhelyre, ahol az öregasszony előadása szerint, mindjárt megérkezésekor meghalt.

Amikor Katyusa a bábaasszonyhoz költözött, százhuszonhét rubelje volt: huszonhetet keresetéből tett félre, százat pedig csábítójától kapott. Amikor elment a bábától, mindössze hat rubelje maradt. Nem tudott bánni a pénzzel, magára is költött, s adott mindenkinek, aki csak kért tőle. A bábaasszony két hónapra negyven rubelt követelt Katyusa ellátásáért - kosztért meg teáért -, huszonöt rubelbe került a gyermek elhelyezése, negyven rubelt kölcsönkért a bába tehénre, húsz rubel elfolyt az ujjai között - ruhára, ajándéokra -, így hát, mire Katyusa talpra állt, egy fillérje sem maradt és állás után kellett néznie. Talált is helyet, egy erdésznél. Az erdész házasember volt, de csakúgy, mint a rendőrkapitány, az első naptól fogva ostromolta szerelmével. Katyusa utálta, s mindenképpen igyekezett kerülni, de a férfi tapasztaltabb, ravaszabb volt nála, s ami a fő - gazdája volt, oda küldhette, ahová akarta; kivárta az alkalmas pillanatot és erőszakot tett rajta. Felesége megtudta, s amikor egyszer férjét Katyusa szobájában találta, rávetette magát a lányra, hogy megverje. Katyusa nem hagyta magát, verekedés támadt, s emiatt azután elkergették a háztól, még a bérét sem fizették ki. Katyusa akkor felutazott a városba, és nagynénjénél szállt meg.

Nénikéje férje azelőtt könyvkötő volt, és meglehetősen jómódban élt, most azonban elveszítette kenyéradóit, részegeskedésnek adta fejét, és elivott mindent, ami csak a keze ügyébe került. Katyusa nénjének egy kis mosodája volt, ebből tartotta el magát, gyermekeit, sőt elzüllött férjét is. Azt ajánlotta Maszlovának, álljon be hozzá mosónőnek. De Maszlova habozott, látván, milyen nehéz munkát végeznek a nénjénél lakó mosónők, s inkább cselédszerzők útján próbált helyet keresni. Akadt is állás egy özvegyasszonynál, aki két gimnazista fiával élt. Egy héttel azután, hogy Katyusa beállt, az idősebbik fiú, egy pelyhedző bajszerű hatodikos legény, otthagya a tanulást, ostromolni kezdte Maszlovát, s nem hagyott neki nyugtot. Anyja mindenért Maszlovát okolta és felmondott neki. Új hely nem akadt, de úgy esett, hogy a cselédszerző irodában Maszlova összetalálkozott egy hölgygel, akinek kesztyűtlen, párnás kezén csupa gyűrű meg karperec villogott. Ez a hölgy értesülve Maszlova helyzetéről meg arról, hogy állást keres, odaadta neki a címét és meghívta. Maszlova el is ment hozzá. A hölgy szívesen fogadta, süteménnyel, édes borral vendégelte, és szobalányát elszalajtott valahová egy levélkével. Estefelé magas, hosszú, ősz hajú, ősz szakállú férfi lépett be a szobába, mindjárt odaült Maszlovához, csillogó szemmel, mosolyogva méregette és tréfálkozni kezdett vele. A hölgy kihívta a férfit a másik szobába, és Maszlova hallotta, amint azt mondta neki: falusi, romlatlan. Azután Maszlovát hívta ki a másik szobába és elmagyarázta neki, hogy az a koros úr író, temérdek a pénze, és nem lesz fukar, ha Katyusa megtetszik neki. Meg is tetszett; az író huszonöt rubelt ajándékozott neki, és megígérte, hogy gyakran fognak találkozni. A pénzt csakhamar elköltötte - új ruhára, kalapra, szalagra, megadta belőle, amivel nagynénjének tartozott. Néhány nappal később az író újra üzent érte. Elment a hölgyhöz. Az író megint adott neki huszonöt rubelt és felajánlotta, költözzék külön lakásba.

Amikor már ott lakott a lakásban, amelyet az író bérelt ki számára, Maszlova beleszeretett egy boltossegédbe, egy víg kedélyű fickóba, aki ugyanabban a házban lakott. Maga vallotta meg ezt az írónak és másik, kisebb lakásba költözött. A boltos megígérte, hogy feleségül veszi, de azután búcsú nélkül elutazott Nyizsnyij-Novgorodba; nyilván faképnél hagyta, s Maszlova magára maradt. Szeretett volna továbbra is ott maradni a kis lakásban, de ezt nem engedték meg. A kerületi rendőrpáncsnok azt mondta neki, csak akkor élhet így, ha sárga bárcát vált és rendszeres vizsgálatnak veti alá magát. Akkor Maszlova visszament nénikéjéhez. Divatos ruhája, köpenye, kalapja láttára a néni tisztelettel fogadta, s már nem merte neki azt ajánlani, hogy szegődjék el hozzá mosónőnek, mivel úgy látta, hogy húga a társadalmi ranglétra magasabb fokára hágott. Ami Maszlovát illeti, számára már nem is volt kérdés, hogy elszegődjék-e mosónőnek vagy sem. Mélységes részvétellel tekintett most már arra a rabszolgaéletre, amelyet a sápadt arcú, aszott karú mosónők éltek; sokan közülük már sorvadásba estek, hiszen télen-nyáron nyitott ablaknál dolgoztak, harmincfokos hőségben, szappanos gőzben. Maszlova iszonyodva gondolt rá, hogy valaha ő is ilyen gályarab sorsra juthat.

Éppen ez idő tájt, amikor Maszlova szorult helyzetbe került, mivel új pártfogója nem akadt - épp ez idő tájt akadt reája egy kerítőnő, aki lányokat szállított a város bordélyházaiknak.

Maszlova már régen cigarettázott, de az utóbbi időben, míg a boltossal volt viszonya és főként, miután az elhagyta, egyre jobban rászokott az ivásra is. Nemcsak azért szerette a pálinkát, mert ízlett neki, hanem főleg azért, mert elfeledtette vele azt a sok rosszat, amit átélt, meg aztán fesztelenné tette, és valami olyan fölényt, önérzetet támasztott benne, ami józan állapotában hiányzott belőle. Józanul mindig csüggeteg volt és szégyellte magát.

A kerítőnő megvendégelte a nagynénit, leitatta Maszlovát, s azután felajánlotta neki, lépjen be a város legelőkelőbb effajta intézményébe. Élénk színekkel ecsetelte előtte ennek az életmódnak minden előnyét és kellemességét. Maszlovának választania kellett: vagy elmegy cselédnek, s ebben a megalázó helyzetében valószínűleg megint ostromolni fogják a férfiak, rendszertelen és titkos paráználkodás lesz a része; vagy pedig elfogadja a kerítőnő ajánlatát, s akkor nyugodt, biztos, törvényes helyzetbe jut, mellyel törvény által szentesített, méghozzá jól fizetett állandó paráználkodás jár. Az utóbbit választotta. Úgy képzelte, hogy ezzel bosszút áll csábítóján, a boltoson és mindazokon, akik valaha is bántották. Ráadásul még az is vonzotta - sőt ez döntötte el végképp elhatározását -, hogy a kerítőnő azt ígérte, annyi ruhát csináltathat magának, amennyit és amelyet csak akar, selymet, bársonyt, tafotát, kivágott báli toaletteket. S amikor Maszlova elképzelte magát talpig sárga selyemben, ruhája merész kivágása körül fekete bársonyszalaggal - nem tudott ellenállni, és átadta a nőnek személyazonossági igazolványát. Ugyanaznap este eljött érte a kerítőnő, és kocsin elvitte Kitajeva közismert nyilvánosházába.

Azzal megkezdődött Maszlova számára az isteni és emberi törvények szüntelen és állandó túllépése. Száz- meg százezer nő éli ezt az életet az alattvalói jólétét szíven viselő kormányhatalomnak nemcsak engedélyével, hanem egyenesen pártfogásával, és ez az élet tíz nő közül kilencnek a számára végződik gyötrelmes betegséggel, korai vénséggel, idő előtti halállal.

Reggel és délelőtt kábult álom az éjszakai orgiák után. Három, négy óra felé kimerült feltápáskodás a mocskos ágyból, ásványvíz - hogy elmossa a tegnapi mámor rossz szájízét -, feketekávé, pongyolás, háziköpenyes ödöngés a szobákban, kikukucskálás a függöny mögül, unott veszekedés egymás között; azután mosdás, testük, hajuk megkenése, illatosítása, ruhapróba, szóváltás a ruhák miatt a háziasszonnyal, önvizsgálat a tükörben, szem- és arcfestés, zsíros, édes étel; azután felöltözködés élénk színű, a testet lemeztelenítő selyemruhába, kivonulás a cifra, fényesen kivilágított terembe - a vendégek érkezése -, zene, tánc, édesség, ital, cigaretta és paráználkodás fiatalokkal és korossal, gyermekifjúval és roskatag vénnel, házasemberrel és agglegénnyel, kupeccel és boltossegéddel, örménnyel, zsidóval, tatárral, gazdaggal és szegénnyel, egészséggel, beteggel, részeggel, józannal, durvával és gyengéddel, katonával, civillel, diákkal, gimnazistával - mindenféle rendű, rangú, korú és jellemű férfival. Ordítózás, tréfa, muzsika, verekedés és dohány meg ital, ital meg dohány és

muzsika estétől hajnalig. Csak reggel felé jön a szabadulás és a nehéz, kábult álom. És így nap nap után, egész héten át. A hét végén pedig kiruccanás a hatósági szervhez, a rendőrségre, ahol állami szolgálatban álló férfiak - orvosok - megvizsgálják ezeket a nőket, néha komolyan és szigorúan, néha meg játszi vidámsággal fittyet hányva a szeméremérzetnek, melyet a természet nemcsak az emberbe, hanem még az állatba is beoltott védekezésül a bűn ellen; megvizsgálják őket és megengedik, hogy folytassák vétkeiket, amelyeket bűntársaikkal együtt a hét folyamán elkövettek. És megint ugyanolyan hét következik; és így tovább nap nap után, télen és nyáron, hétköznapi és ünnepi.

Hét évig élte Maszlova ezt az életet. Ezalatt kétszer változtatott házat és egyszer kórházba került. Nyilvánosházakban eltöltött hetedik évében, nyolc esztendővel első bűnbeesése után, huszonhat éves korában történt meg vele az, amiért börtönbe zárták, és most bíróság elé vitték, miután hat hónapig tartották összezárván gyilkosokkal és tolvajokkal.

Folytatás:

LEV TOLSZTOJ

FELTÁMADÁS

Fordította: Szöllősy Klára

<http://mek.oszk.hu/03300/03328/html/01.htm#1>

*

Lor Nvimpajevics Tolsztoj – Feltámadás
Képzőművész: Sz. Gassz, Kara Antónia, alapítás: rádió, alkalmazta: Gál István.
Szereplők: Orosz Zsuzsa és Húvay Lajos.
Herceg Csabér Miklós,

Emőke, Érika, Érika, Érika,

<http://www.magyarvagyok.com/konyvtar/Feltamadas-19425/>

<http://sztracioilev.html>